

Άγαλμα του Αλεξάνδρου (αρχαιολογικό μουσείο Κωνσταντινούπολης)

Ο Αλέξανδρος με το δάσκαλό του Αριστοτέλη

Ο Αλέξανδρος στην εξουσία

- Μετά τη δολοφονία του Φιλίππου ο **Αλέξανδρος** υποστηρίχτηκε από το ορισμένους στρατιωτικούς αρχηγούς, ειδικότερα τον **Αντίπατρο**, και ανακηρύχτηκε βασιλιάς, όχι μόνον στη Μακεδονία αλλά και στην υπόλοιπη Ελλάδα, όπου το αμφικτυονικό συμβούλιο τον χαιρέτησε **ως ηγεμόνα των Ελλήνων**, ενώ το **συνέδριο της Κορίνθου** ανανέωσε τον όρκο που είχε δώσει στον Φίλιππο.
- Ο Αλέξανδρος προτού ξεκινήσει την εκστρατεία του εναντίον του Μεγάλου Βασιλέα, εξασφάλισε νώτα του υποτάσσοντας τους βαρβαρικούς πληθυσμούς στα βόρεια της Μακεδονίας και εκδικήθηκε παραδειγματικά τους Θηβαίους που επαναστάτησαν εναντίον της μακεδονικής φρουράς που είχε εγκαταστήσει ο Φίλιππος.

Η εκστρατεία στην Ασία

Ο Αλέξανδρος αποβιβάστηκε στην Ασία ως **ηγεμών** της συμμαχίας της Κορίνθου, με έναν στρατό, όπου οι άλλοι Έλληνες ήταν παρόντες (7.000 πεζοί και 600 ιππείς) πλάι στους Μακεδόνες και ορισμένους Θράκες, Παίονες, Τριβαλλούς.

- **Αρριανός, Αλεξάνδρου Ανάβασις**, [1.11.3] Μόλις λοιπόν άρχιζε η άνοιξη, ξεκίνησε για τον Ελλήσποντο αναθέτοντας τις υποθέσεις της Μακεδονίας και της Ελλάδος στον Αντίπατρο. Ο ίδιος πήρε μαζί του όχι πολύ περισσότερους από τριάντα χιλιάδες πεζούς στρατιώτες μαζί με τους ελαφρά οπλισμένους και τους τοξότες, καθώς και πάνω από πέντε χιλιάδες ιππείς. Βάδισε κατά μήκος της Κερκινίτιδας λίμνης με κατεύθυνση την Αμφίπολη και τις εκβολές του ποταμού Στρυμόνα. [1.11.4] Πέρασε τον Στρυμόνα, άφησε πίσω του το Παγγαίον όρος ακολουθώντας την οδό που οδηγεί προς τα Άβδηρα και τη Μαρώνεια, πόλεις ελληνικές χτισμένες κοντά στη θάλασσα. Από εκεί έφθασε στον Έβρο ποταμό που τον πέρασε και αυτόν με ευκολία [1.11.5] Στη συνέχεια διέσχισε την Παιτική και ήρθε στον Μέλανα ποταμό. Αφού πέρασε και τον Μέλανα, έφθασε στη Σηστό μέσα σε είκοσι συνολικά μέρες από τότε που ξεκίνησε από τη Μακεδονία. Όταν έφθασε στον Ελαιούντα, έκαμε θυσία πάνω στον τάφο του Πρωτεσίλαου, επειδή ο Πρωτεσίλαος, όπως αναφέρει η παράδοση, αποβιβάστηκε στην Ασία πρώτος από όλους τους Έλληνες που εξεστράτευσαν στην Τροία μαζί με τον Αγαμέμνονα. Σκοπός της θυσίας ήταν να είναι γι' αυτόν η απόβαση πιο επιτυχημένη από ό,τι για τον Πρωτεσίλαο.

Διάλογος Παρμενίωνα – Αλέξανδρου πριν από την μάχη στο Γρανικό ποταμό

Παρμενίων: Αρριανός, [1.13.4] Τώρα όμως νομίζω ότι θα διατρέξουμε μεγάλο κίνδυνο, αν επιχειρήσουμε τη διάβασή του, γιατί δεν είναι δυνατό να οδηγήσουμε μέσα από τον ποταμό τον στρατό μας αναπτυγμένο σε ευρύ μέτωπο, επειδή σε πολλά σημεία του φαίνεται βαθύς και, όπως βλέπεις, οι όχθες του είναι πανύψηλες, σε μερικά μάλιστα σημεία, και απόκρημνες. [1.13.5] Καθώς λοιπόν εμείς θα βγαίνουμε από το ποτάμι χωρίς τάξη και ο ένας πίσω από τον άλλο, σε σχηματισμό δηλαδή που είναι πολύ αδύνατος, θα μας επιτεθούν οι ιππείς του εχθρού αναπτυγμένοι κατά μέτωπο· και η πρώτη αυτή αποτυχία θα είναι και για το παρόν δυσάρεστη και για την όλη έκβαση του πολέμου επικίνδυνη».

[1.13.6] **Ο Αλέξανδρος απάντησε:** «Τα γνωρίζω αυτά, Παρμενίων. Ντρέπομαι όμως, να μας εμποδίσει το μικρό αυτό ρεύμα —όπως υποτιμητικά ονόμασε τον Γρανικό— να το διαβούμε τώρα αμέσως, όπως είμαστε, ενώ τόσο εύκολα περάσαμε τον Ελλήσποντο. [1.13.7] Μια τέτοια αναβολή την θεωρώ ανάξια και για την πολεμική δόξα των Μακεδόνων και για τη δική μου ευψυχία στους κινδύνους. Έχω ακόμη τη γνώμη ότι θα αναθαρρήσουν οι Πέρσες και θα νομίσουν ότι είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν σε μάχη τους Μακεδόνες, εφόσον τώρα δεν θα πάθουν τίποτε που να δικαιολογεί τον φόβο τους».

Η εκστρατεία στην Ασία

- **334 π.Χ. νίκη στο Γρανικό ποταμό** και κατάληψη των Σάρδεων > πολλές ελληνικές πόλεις τάχτηκαν με το μέρος του μια και τις 'απελευθέρωσε' εγκαθιδρύοντας δημοκρατικά καθεστώτα.
- **333 π.Χ. νίκη στην Ισσό** > μέσα σε δύο χρόνια ο Αλέξανδρος έγινε κύριος της Ασίας υλοποιώντας το σχέδιο του Φιλίππου.

Η κατάκτηση της Αιγύπτου

- Ο Αλέξανδρος έδωσε στην κατάκτηση της Αιγύπτου μια άλλη διάσταση που μας κάνει να υποθέσουμε ότι σχεδίασε την κατάκτηση όλου του περσικού βασιλείου. Κυριεύει την Αίγυπτο, το **331 π.Χ.** ιδρύει την **Αλεξάνδρεια**, που θα γινόταν **κέντρο του ελληνικού πολιτισμού**, και επισκέπτεται το ιερό του **Δία Άμμωνα**, όπου ο μάντης-ιερέας τον αποκάλεσε **γιο του θεού**. Από εκεί, φαίνεται ότι οι στόχοι διευρύνθηκαν ριζικά: **ο Αλέξανδρος επεδίωκε να γίνει διάδοχος του Μεγάλου Βασιλέα.**

Από τη Μακεδονία στην Ασία

Ο Αλέξανδρος, μετά τη νίκη στο Γρανικό ποταμό 334 π.Χ, κατευθύνεται προς τις Σάρδεις, την Έφεσο και τη Μίλητο, την Αλικαρνασσό

Ο Αλέξανδρος στις Κιλικίες πύλες

Ο Αλέξανδρος στην Κιλικία, 333 π.Χ.

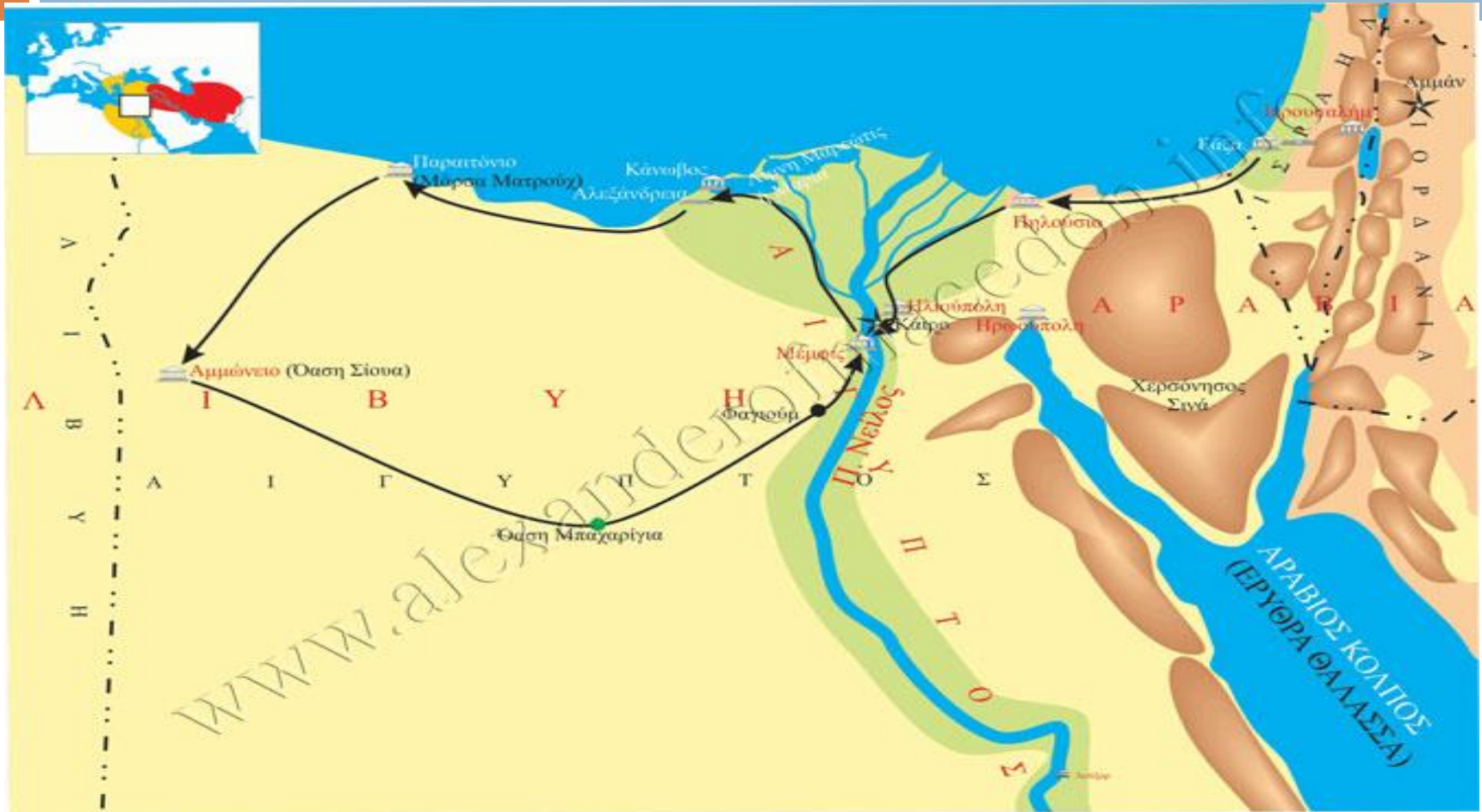
Μετά την μάχη στην Ισσό

[2.12.3] Δεν αδιαφόρησε ούτε για τη μητέρα του Δαρείου ούτε για τη γυναίκα και τα παιδιά του. Μερικοί μάλιστα ιστορικοί από αυτούς που έγραψαν για τα κατορθώματα του Αλεξάνδρου αναφέρουν ότι τη νύχτα που επέστρεψε από την καταδίωξη του Δαρείου μπήκε ο ίδιος στη σκηνή του Δαρείου, που την είχαν κρατήσει για προσωπικό του λάφυρο· λένε ότι άκουσε γυναικίους θρήνους καθώς και άλλο παρόμοιο θόρυβο, όχι μακριά από τη σκηνή· [2.12.4] ζήτησε λοιπόν να μάθει ποιές είναι οι γυναίκες αυτές και γιατί μένουν σε τόσο γειτονική σκηνή. Τότε κάποιος του απάντησε: «Βασιλιά μου, η μητέρα, η γυναίκα και τα παιδιά του Δαρείου, μόλις πληροφορήθηκαν ότι βρίσκονται στα χέρια σου το τόξο του Δαρείου και το βασιλικό του πανωφόρι και ότι έχουν φέρει στο στρατόπεδο και την ασπίδα του, θρηνούν, γιατί νομίζουν ότι έχει σκοτωθεί ο Δαρείος. [2.12.5] Όταν πληροφορήθηκε αυτά ο Αλέξανδρος έστειλε στη βασιλική οικογένεια τον Λεοννάτο, έναν από τους εταίρους, με την εντολή να της ανακοινώσει ότι ζει ο Δαρείος, ότι τα όπλα και το πανωφόρι του τα άφησε στο άρμα του καθώς έφευγε, και ότι αυτά μονάχα είχε ο Αλέξανδρος. Ο Λεοννάτος μπήκε στη σκηνή των γυναικών και ανέφερε τα σχετικά με τον Δαρείο λέγοντας ακόμη ότι ο Αλέξανδρος τους επέτρεπε να διατηρήσουν τη βασιλική ακολουθία τους και τις άλλες τιμές, καθώς και το δικαίωμα να ονομάζονται βασιλίσσες, γιατί δεν ανέλαβε τον πόλεμο εναντίον του Δαρείου από προσωπική έχθρα προς αυτόν, αλλά τον πολέμησε νόμιμα για την κυριαρχία της Ασίας. Αυτά αναφέρουν ο Πτολεμαίος και ο Αριστόβουλος. [2.12.6] Υπάρχει όμως και η παράδοση ότι την άλλη μέρα ήρθε στη σκηνή τους και ο ίδιος ο Αλέξανδρος έχοντας μαζί του από τους εταίρους μόνον τον Ηφαιστίωνα· και η μητέρα του Δαρείου μη ξέροντας ποιός από τους δύο είναι ο βασιλιάς, γιατί και οι δυο φορούσαν την ίδια στολή, προχώρησε προς τον Ηφαιστίωνα και τον προσκύνησε, γιατί της φάνηκε ψηλότερος. [2.12.7] Ο Ηφαιστίων τραβήχτηκε προς τα πίσω και τότε κάποιος από την ακολουθία της, δείχνοντάς της τον Αλέξανδρο, της είπε ότι εκείνος ήταν ο βασιλιάς· αυτή τότε ντράπηκε για το λάθος της και τραβήχτηκε προς τα πίσω, ο Αλέξανδρος όμως της είπε ότι δεν έκαμε λάθος, γιατί και ο Ηφαιστίων ήταν Αλέξανδρος. [2.12.8] Αναφέρω το επεισόδιο αυτό ούτε ως απολύτως αληθινό ούτε όμως και ως εντελώς απίστευτο. Αν βέβαια συνέβησαν έτσι τα πράγματα, τότε επαινώ τον Αλέξανδρο, γιατί επέδειξε οίκτο για τις γυναίκες και συγχρόνως εμπιστοσύνη και εκτίμηση για τον φίλο του. Και αν απλώς και μόνο φαίνεται πιθανό στους ιστορικούς ότι ο Αλέξανδρος μπορούσε να είχε ενεργήσει και μιλήσει με αυτόν τον τρόπο, ενώ και πάλι επαινώ γι' αυτό τον Αλέξανδρο.

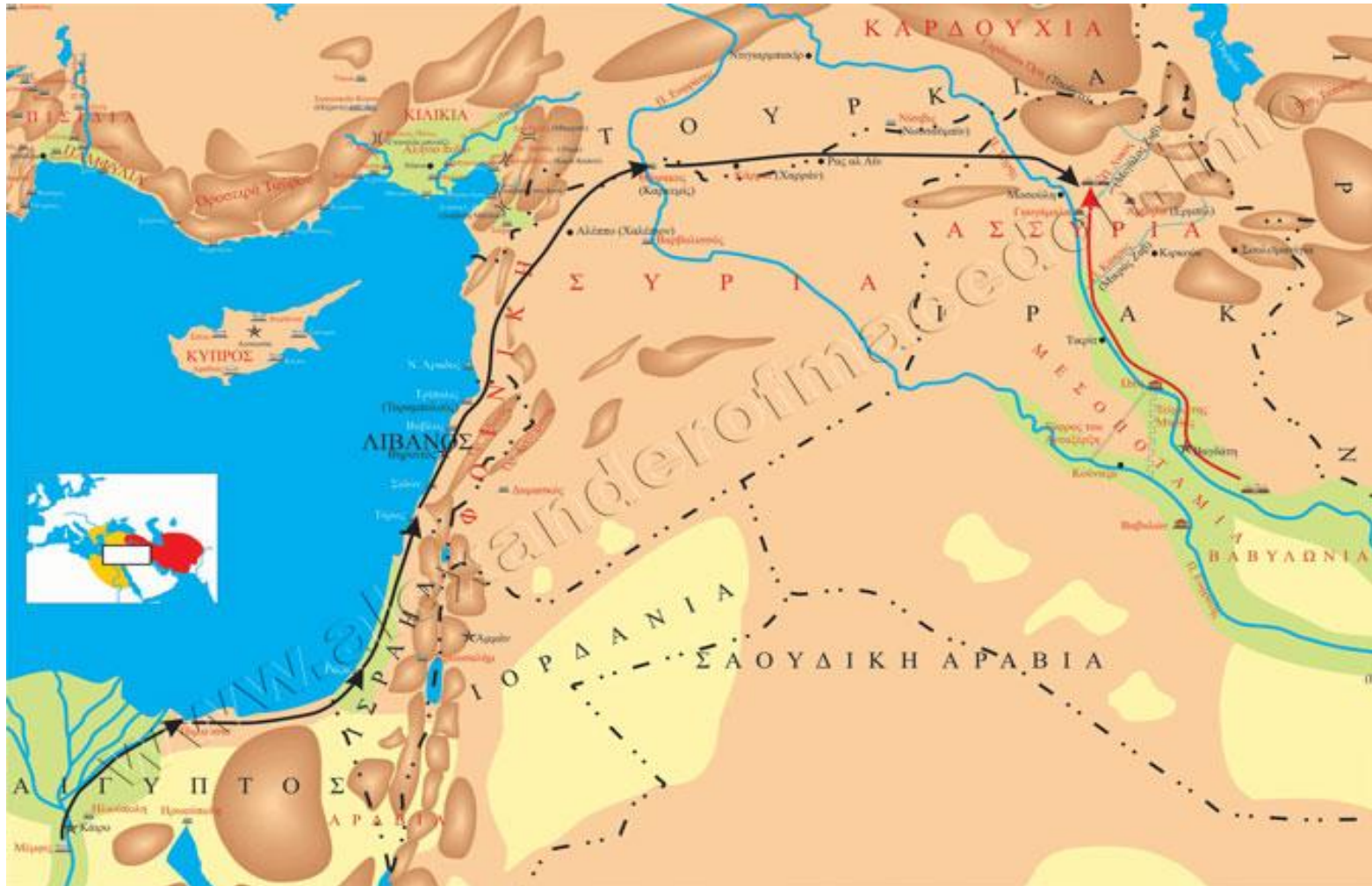
Πριν τη μάχη στην Ισσό

Ο Αλέξανδρος κατακτά την Αίγυπτο και επισκέπτεται το ιερό του Άμμωνα

Από την Αίγυπτο στη Μεσοποταμία

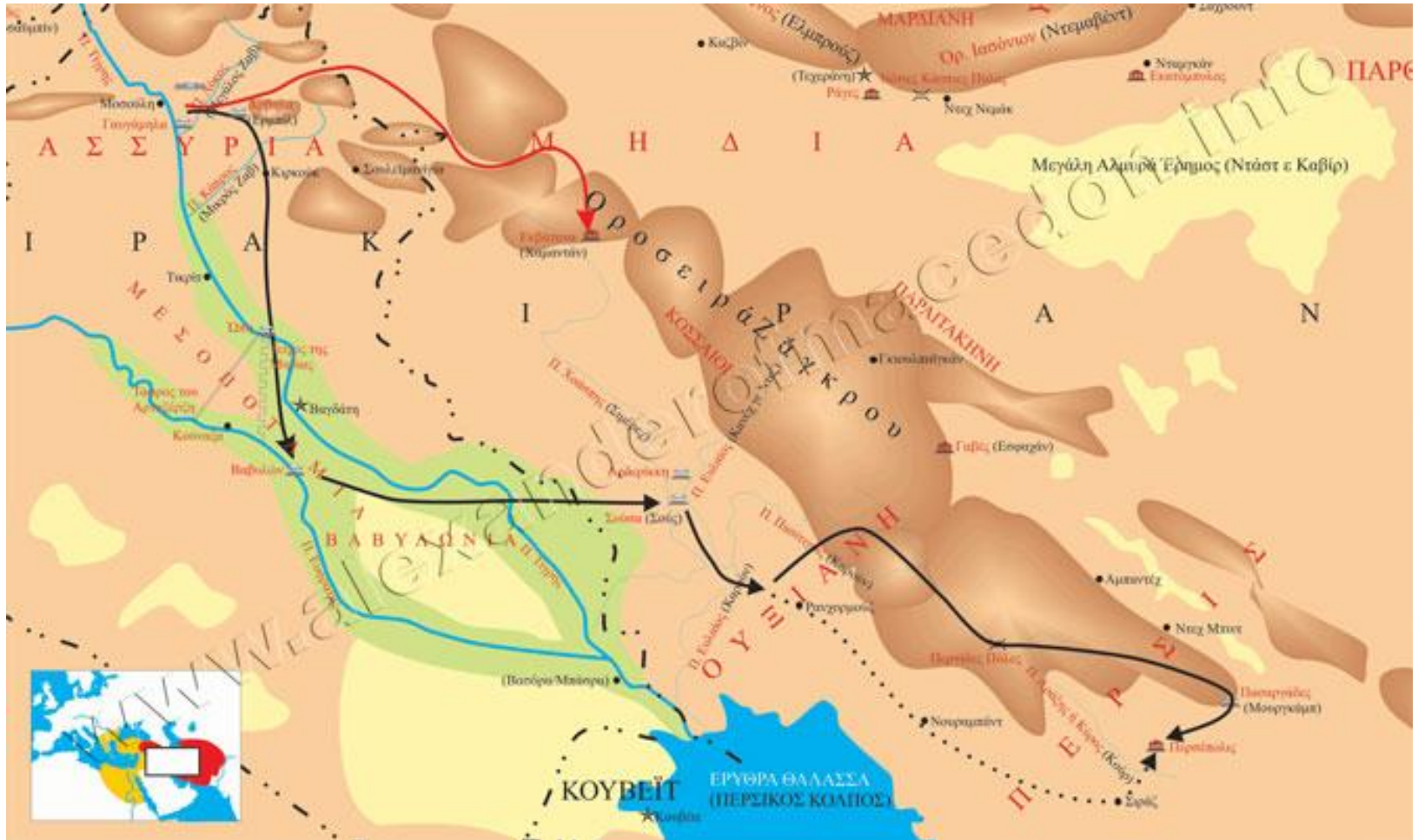
Η πορεία του Αλέξανδρου

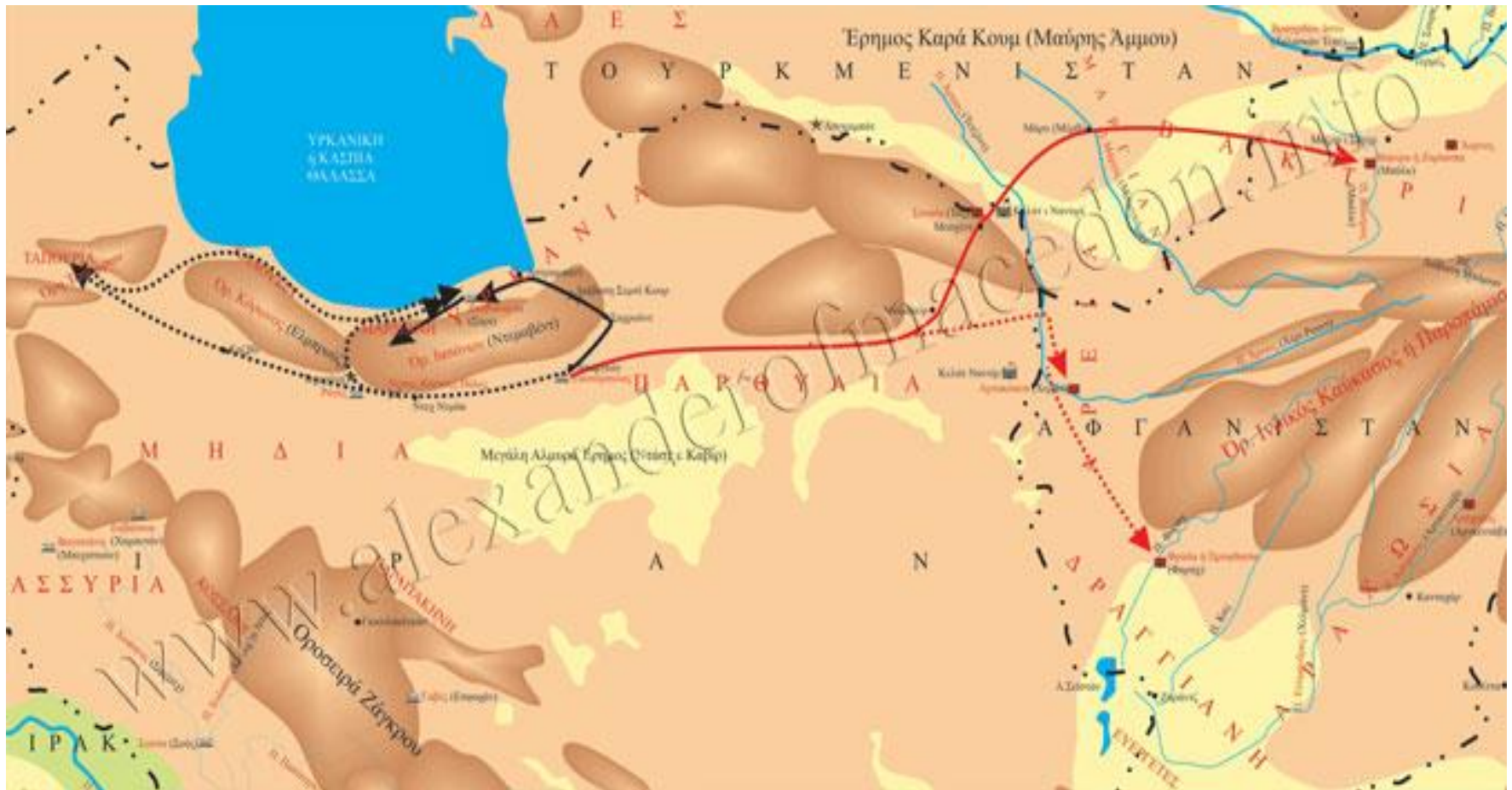
Από την Αίγυπτο στην Ασία

- Για να απαλλαγεί από τον Μεγάλο Βασιλέα περνάει στην Ασία, **συντρίβει το 331 π.Χ.** τον περσικό στρατό και **καταλαμβάνει τις βασιλικές πρωτεύουσες Βαβυλώνα, Σούσα και Περσέπολη.**
- Τότε ο Δαρείος δολοφονείται από το σατράπη Βήσσο, σφετεριστή του θρόνου, και ο Αλέξανδρος βρίσκει ευκαιρία να εμφανιστεί ως νόμιμος κληρονόμος. **Τώρα δεν είχε πια ανάγκη τους Έλληνες ούτε τους Μακεδόνες,** οι πρώτοι απολύθηκαν μετά την κατάκτηση της Μεσοποταμίας και οι δεύτεροι συμμορφώθηκαν μετά την εκτέλεση του **Φιλώτα.**

Ο Αλέξανδρος στη Βαβυλώνα και τα Σούσα

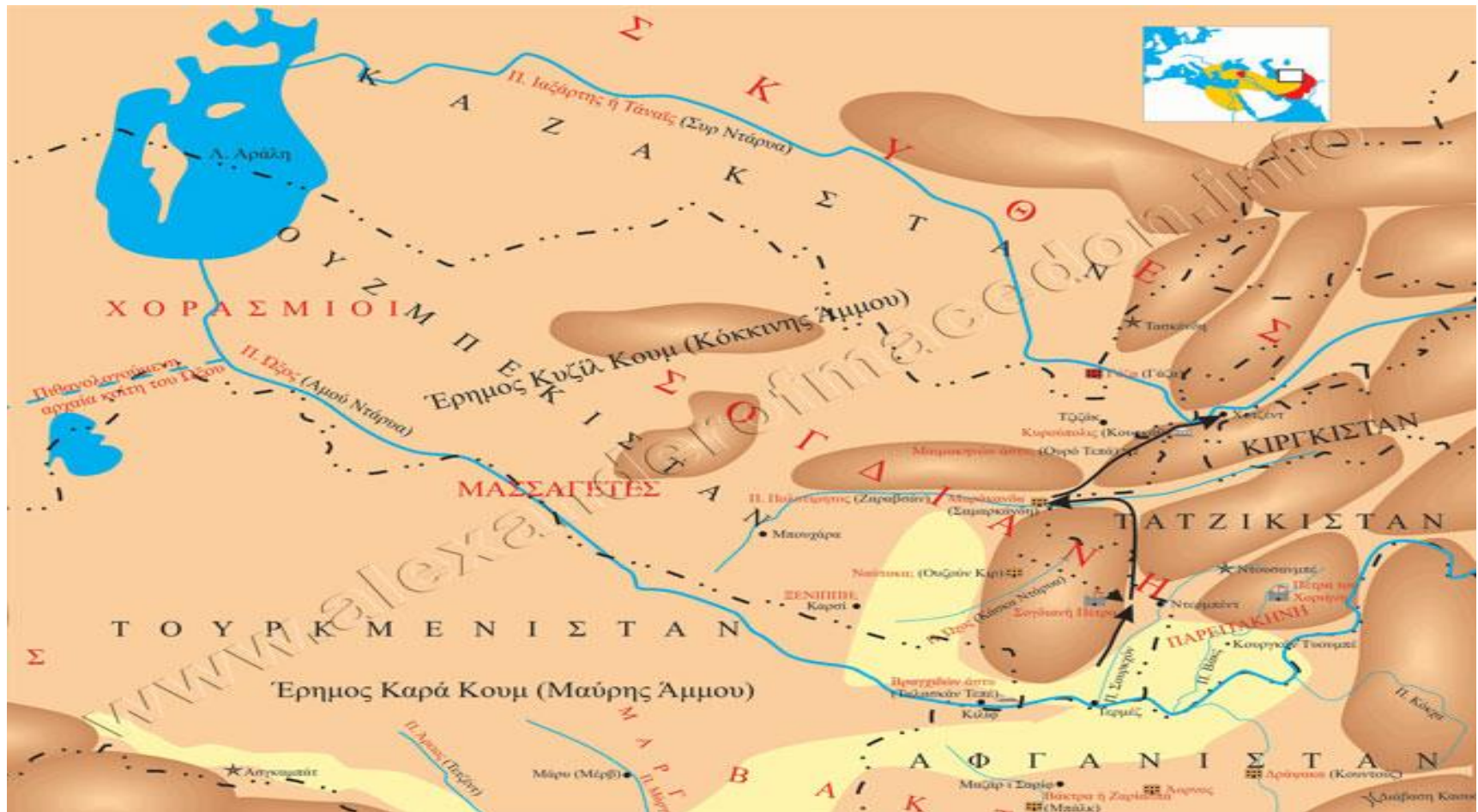
Η κατάκτηση των εσωτερικών σατραπειών

Η κατάκτηση των εσωτερικών σατραπειών

- Το περσικό κράτος ήταν χωρισμένο σε διοικητικές περιφέρειες, τις **σατραπείες**, οι οποίες διοικούνταν από τους **σατράπες**.
- Ο Μεγάλος Βασιλέας είχε πάψει να ασκεί εξουσία στις σατραπείες. **Οι σατράπες ήταν ανεξάρτητοι άρχοντες** που δεν ήλεγχαν πλήρως τους πληθυσμούς που κυβερνούσαν. Η κατάκτησή τους απαιτούσε μεγάλη στρατιωτική δύναμη και οργάνωση, έτσι:
  1. **για να εξασφαλίσει τα νώτα του εγκατέστησε φρουρές στις κατακτημένες επαρχίες**
  2. **στρατολόγησε μισθοφόρους χάρη στο περσικό χρυσάφι**
  3. **αναδιοργάνωσε τη διοίκηση του στρατού, και**
  4. **αντικατέστησε τους παλιούς τους συνεργάτες του πατέρα του με ανθρώπους εμπιστοσύνης του.**

Ο Βήσος παραδίδεται στον Αλέξανδρο

Η πορεία προς την Ινδία

329-327 π.Χ. – οι δυσκολίες:

- **εδαφικές συνθήκες,**
- **αντίσταση τοπικών ηγεμόνων,**
- **απειλή από τις σκυθικές φυλές αλλά και**
- **αντιδράσεις μέσα στις τάξεις του στρατού του.** [Πράγματι σκότωσε τον **Κλείτο** που συνωμότησε και εκτέλεσε τον **Καλλισθένη** που τον υποπτεύτηκε ως υποκινητή της υπόθεσης της **προσκύνησης**, άρνησης των Μακεδόνων να τον προσκυνήσουν]. Επέβαλε την τάξη και απαλλάχτηκε από τον Βήσσο.
- **329 π.Χ. πέρασε τον ινδικό Καύκασο** και κατευθύνθηκε προς την Ινδία
- **326-325 π.Χ. κατάκτηση λεκανοπεδίου του Ινδού ποταμού.** Διάβηκε τον Ινδό και κατάφερε να νικήσει τον **Πώρο που διέθετε 120 ελέφαντες.** Οι αντιστάσεις όμως των στρατιωτών του τον ανάγκασαν να μείνει στη δεξιά όχθη του **Ύφαση ποταμού όπου έστησε 12 βωμούς.**

Η πορεία το Αλεξάνδρου

Η αυτοκρατορία του Αλεξάνδρου

Το έργο του Αλέξανδρου

- Πρόκειται για **ένα αινιγματικό** πρόσωπο που δούλεψε γύρω του ο θρύλος για αυτό και οι ιστορικοί έδωσαν διαφόρων ειδών απαντήσεις.
- Άλλοι θέλουν να βλέπουν το **διψασμένο για δόξα κατακτητή, τον ικανό στρατηγό, τον πολιτικό που συνεταιρίστηκε τους Πέρσες και ξεπέρασε τον ανταγωνισμό** ανάμεσα σε Έλληνες και βαρβάρους.
- Άλλοι τονίζουν τη **σκληρότητα, την αγριότητα, την ακολασία και τις δεισιδαιμονίες του**.
- Ήταν σίγουρα **ευφυής και πονηρός, ικανός και σκληρός, γοητευτικός και άγριος**.
- Πέρα από τον άνθρωπο Αλέξανδρο, ο ιστορικός οφείλει να διερευνήσει το ίδιο το έργο του, **που αποτέλεσε μια καμπή στην ιστορία του αρχαίου κόσμου**.

Το έργο του Αλέξανδρου

- Σίγουρα δεν οικοδόμησε ένα σταθερό πολιτικό σύστημα, άφησε κατά κανόνα τις δομές των Αχαιμενιδών.
- Η ίδρυση στρατιωτικών αποικιών (που συνιστούσαν συγγραφείς σαν τον Ξενοφώντα και τον Ισοκράτη) σκοπό είχαν να καλύψουν τα νώτα του.
- Η οικονομική ζωή δεν επηρεάζεται έως την εποχή των διαδόχων του, όταν θα γίνουν αισθητές οι συνέπειες από την κυκλοφορία ασημιού των Αχαιμενιδών για την κοπή νομισμάτων και οι επιπτώσεις στο εμπόριο από την ίδρυση της Αλεξάνδρειας.
- Η περιώνυμη πολιτική του με τους γάμους των Σούσων, γάμους νεαρών Περσίδων με μακεδόνες στρατιώτες καθώς και η εκπαίδευση νεαρών Περσών για να ενταχθούν στον στρατό (πολλοί την είδαν σαν μια εφαρμογή οικουμενικής ιδεολογίας) δεν συνεχίστηκε.

Το έργο του Αλέξανδρου

- Όμως ο Αλέξανδρος, τροποποιώντας τον τίτλο του, μεταμορφώνοντας έναν εθνικό στρατό σε αυτοκρατορικό, άλλαξε καίρια τη φύση της μακεδονικής μοναρχίας και δημιούργησε έναν νέο τύπο εξουσίας, **τη βασιλεία**, σήμα κατατεθέν των ελληνοιστικών χρόνων.
- Την εξουσία αυτή, **βασιλεία**, την άσκησε σε μεγάλη έκταση **οπότε ο ελληνικός κόσμος αποκτά τεράστιες διαστάσεις.**
- Οι πόλεις που ιδρύθηκαν θα συντελέσουν στη διάδοση της ελληνικής πολιτισμικής παράδοσης.

Η απαρχή της παγκοσμιοποίησης

- Ο Αλέξανδρος έφερε κοντά πολλούς λαούς, νοοτροπίες, παραδόσεις, κουλτούρες.
- Χιλιάδες άνθρωποι μετακινήθηκαν, γνώρισαν νέες περιοχές και εκμεταλλεύτηκαν τις πηγές του πλούτου τους.
- Τα σύνορα έγιναν πιο ελαστικά, μια και μπορούσαν να μετακινούνται εύκολα υλικά και πνευματικά αγαθά. Η κατακτηθείσα από τον Αλέξανδρο αυτοκρατορία θα αποτελέσει, κυρίως την εποχή των διαδόχων του, την πρώτη παγκόσμια κοινότητα.